Mazowsze.
serce Polski

„Wpływ potencjału innowacyjnego Obszaru Metropolitarnego Warszawy na rozwój regionu”

Marcin Szcześniak

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Plan prezentacji

- **Pojęcie potencjału innowacyjnego.**
- **Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW) – podstawowa charakterystyka.**
- **Wykorzystanie potencjału OMW jako czynnika rozwoju Mazowsza.**
- **Rola potencjału innowacyjnego obszarów wiejskich.**

Badania i raporty wykorzystane w ramach prezentacji

- „Badanie potencjału innowacyjnego obszarów wiejskich regionu Mazowsza” -badanie zlecone przez UMWM,
- „Analiza działalności B+R w regionie Mazowsza” - badanie zlecone przez UMWM,
- „Analiza sektorów wiedzy w regionie Mazowsza w kontekście smart specialization” - badanie zlecone przez UMWM,
- „Analiza potencjału innowacyjnego sektora MŚP w województwie mazowieckim” - badanie zlecone przez UMWM,
- „Obszar Metropolitalny Warszawy w 2011 roku”, GUS,
- „Raport o innowacyjności woj. Mazowieckiego 2010”, INE PAN,
- „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011”, GUS.

Potencjał innowacyjny

Zgodnie z Regionalną Strategią Innowacji dla Mazowsza „**innowacje rozumiane są jako efekt działalności innowacyjnej**” na którą składają się m.in:

- działalność badawczo-rozwojowa
- zakup gotowych rozwiązań (patenty, licencje, usługi)
- zakup gotowych produktów w postaci maszyn i urządzeń

Potencjał innowacyjny regionu można zdefiniować jako: potencjał gospodarki do wyprodukowania komercyjnie istotnych innowacji w określonym czasie [Furman, Porter, Stern 2002].

Potencjał innowacyjny

Potencjał innowacyjny regionu jest pochodną innowacyjności mieszkańców i podmiotów tam funkcjonujących [Zbierowski 2011].

Jako te podmioty możemy rozumieć np.:

- podmioty gospodarcze,
- jednostki naukowo-badawcze,
- instytucje otoczenia biznesu,
- podmioty administracji publicznej;

Plan prezentacji

- Pojęcie potencjału innowacyjnego.
- **Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW) – podstawowa charakterystyka.**
- **Wykorzystanie potencjału OMW jako czynnika rozwoju Mazowsza.**
- **Rola potencjału innowacyjnego obszarów wiejskich.**

Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW) – podstawowe pojęcia

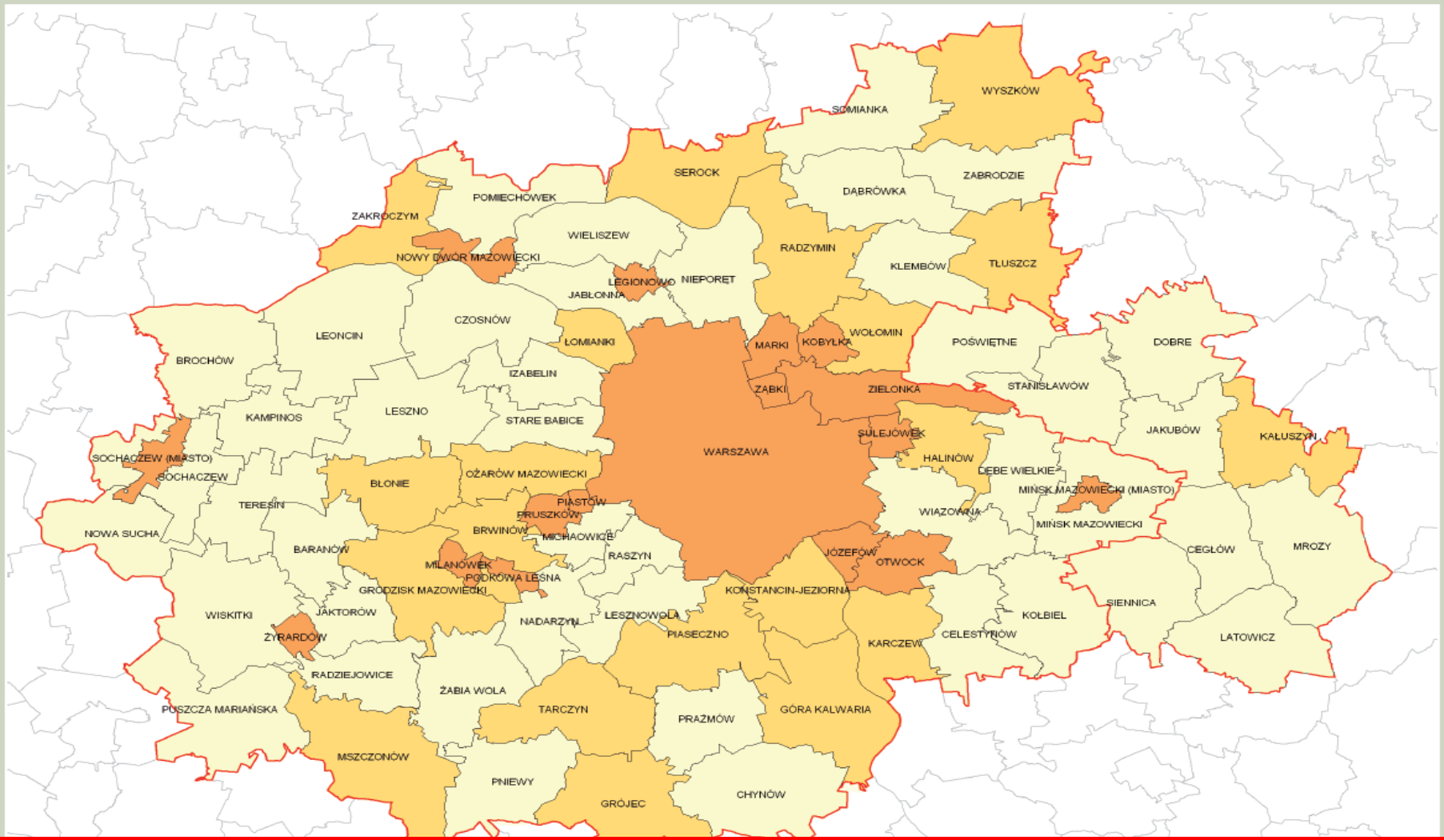
Delimitacja OMW została przeprowadzona przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego. Została ona zatwierdzona przez Zarząd Województwa Mazowieckiego w styczniu 2006 roku.

Delimitacja oparta była o następujące kryteria:

1.Cechy funkcjonalne, fizyczne i społeczno-ekonomiczne (analiza wskaźnikowa i problemowa);
2.Związki funkcjonalno-przestrzenne i problemy przestrzenne występujące na obszarze, w tym zamierzenia inwestycyjne (analiza problemowa);
3.Podział administracyjny (analiza formalna);

Mazowsze. serce Polski

Mapa OMW
w podziale na jednostki administracyjne

2013-12-12

Mazowsze.
serce Polski

OMW na tle Mazowsza

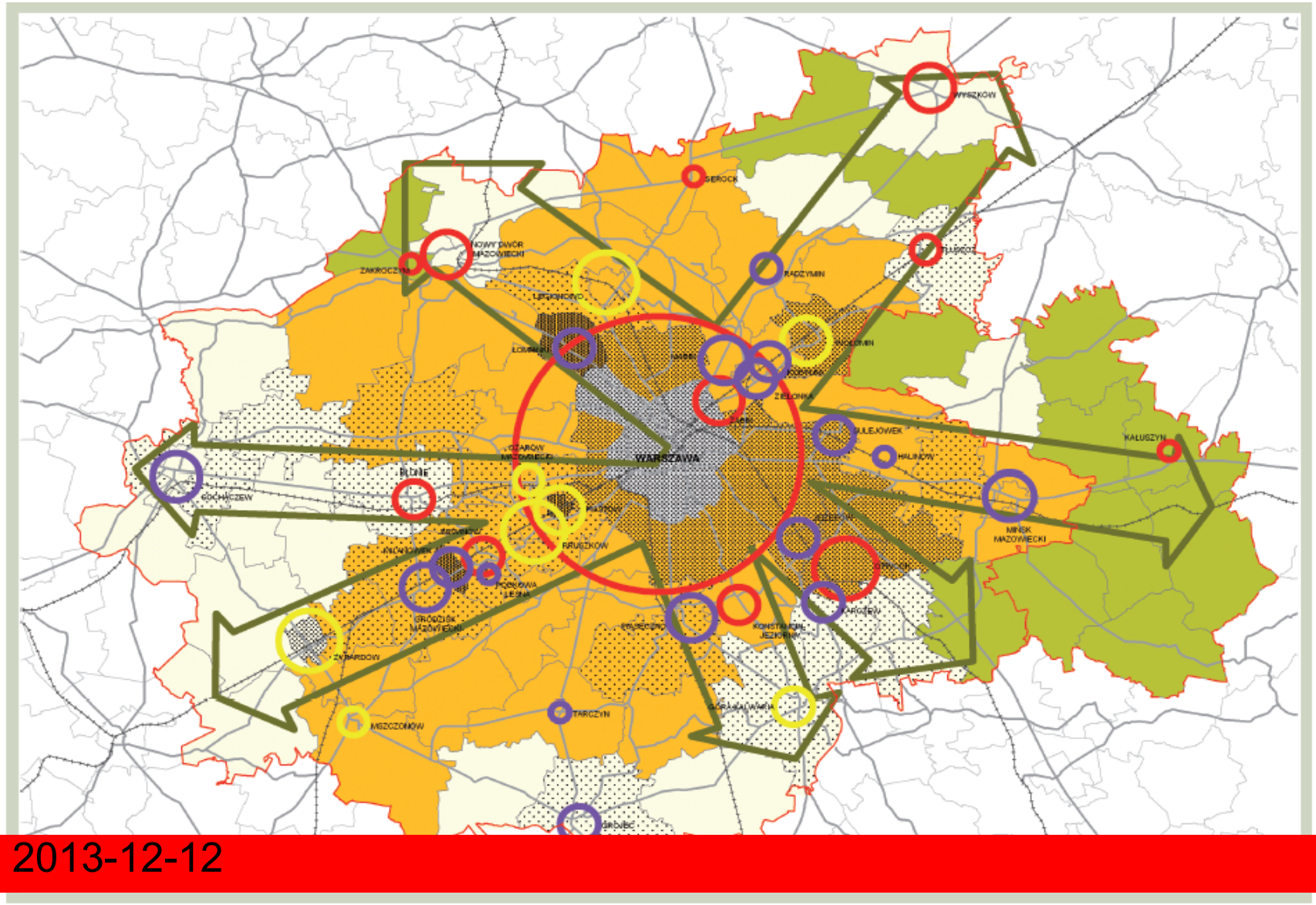

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNC

OPEJSKA
UROPEJSKI
POŁECZNY

Mazowsze.
serce Polski

OMW - sieć osadnicza

OMW – potencjał gospodarczy

Powierzchnia OMW stanowi około 17% ogólnej powierzchni województwa, natomiast zamieszkuje je aż 58% ogółu ludności Mazowsza.

W porównaniu z pozostałymi obszarami Mazowsza OMW charakteryzuje się korzystną sytuacją ludnościową (najwyższym współczynnikiem natężenia urodzeń oraz przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oraz dodatnim saldem migracji).

OMW - potencjał gospodarczy

- **Wysoka liczba podmiotów gospodarki narodowej (rejestr REGON)** - liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności jest wyraźnie wyższa na terenie OMW niż w województwie mazowieckim (odpowiednio 168 i 128).

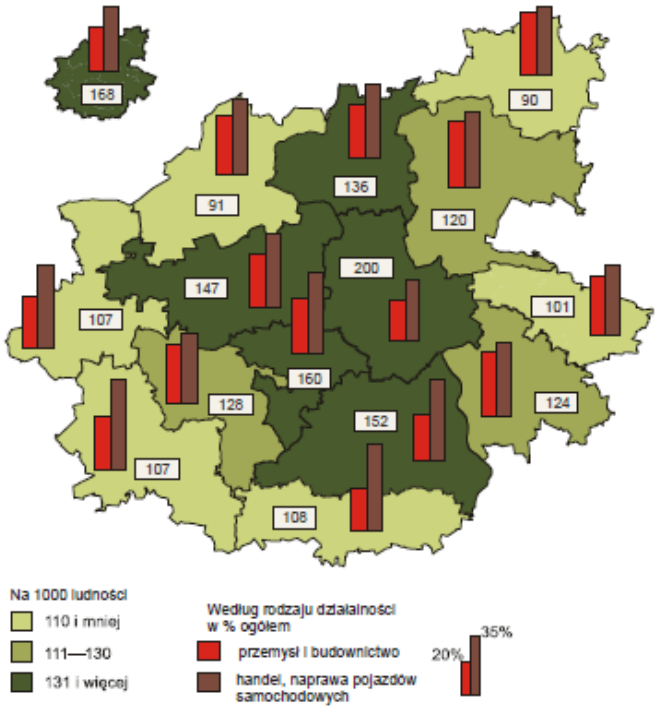
- **Duża dynamika liczby podmiotów gospodarki narodowej - w latach 2006-2011 wzrost wyniósł =** 12,1% w Warszawie, 13,3% w OMW i o 10,7% w województwie mazowieckim.

- Najmniejsza liczba podmiotów gospodarki narodowej występuje w **powiatach granicznych obszaru metropolitalnego**: sochaczewskim, żyrardowskim, mińskim, wyszkowskim i nowodworskim (poniżej 110 podmiotów na 1000 osób).

OMW potencjał gospodarczy

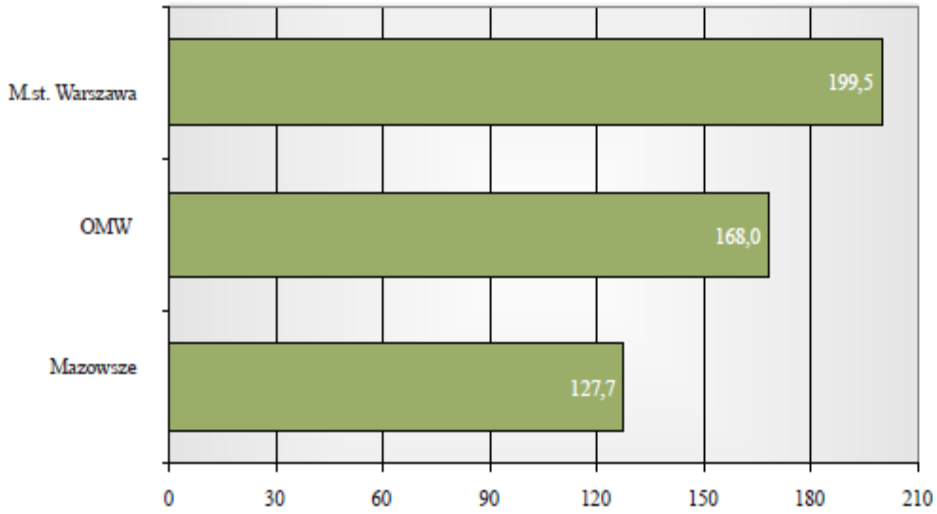
Podmioty gospodarki narodowej według jednostek podziału OMW w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Dane za: „Obszar Metropolitalny Warszawy w 2011 roku”, GUS

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

OMW – potencjał gospodarczy

Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w subregionach województwa mazowieckiego (stan na 31.12.2012 r.)

Jednostka terytorialna	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
MAZOWIECKIE	699212	668481	24618	5021	837	255
Subregion ciechanowsko-płocki	45732	43328	1958	395	44	7
Subregion ostrołęcko-siedlecki	57182	54869	1910	360	36	7
Subregion radomski	51213	48968	1846	359	34	6
Obszar Metropolitalny Warszawy	545085	521316	18904	3907	723	235
Subregion Warszawa	355083	338581	12822	2859	603	218
Subregion warszawski wschodni	84329	81162	2666	445	52	4
Subregion warszawski zachodni	105673	101573	3416	603	68	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Bank Danych Lokalnych*, GUS, www.stat.gov.pl/bdl [15.03.2013].

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Dane za: „Analiza działalności B+R w regionie Mazowsza", PSDB, 2013

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

OMW a Regionalna Strategia Innowacji

Głównym obiektem zainteresowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza są przedsiębiorcy.

Mazowsze oraz Warszawa konkurują z innymi regionami w Polsce, ale również z innymi regionami w Europie Środkowej.

Największym atutem Mazowsza w zakresie potencjału innowacyjnego jest Warszawa i OMW. Jednocześnie rozwój oparty o innowacje może przyczynić się do powiększenia dysproporcji pomiędzy OMW, a pozostałymi obszarami Województwa Mazowieckiego [model terytorialnego równoważenia rozwoju – Raport „Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności”].

OMW a Regionalna Strategia Innowacji

Subregionalne ośrodki wzrostu na Mazowszu muszą podnieść swój poziom zaangażowania w procesy rozwoju innowacji - nie poprzez konkurowanie z Warszawą, ale poprzez włączenie się w budowę Regionalnego Systemu Wspierania Innowacji.

Oprócz wspierania potencjału innowacyjnego OMW należy tworzyć warunki dla dyfuzji procesów innowacyjnych na inne obszary Mazowsza.

Plan prezentacji

- Pojęcie potencjału innowacyjnego.
- Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW) – podstawowa charakterystyka.
- **Wykorzystanie potencjału OMW jako czynnika rozwoju Mazowsza.**
- **Rola potencjału innowacyjnego obszarów wiejskich.**

Dokumenty strategiczne (1)

Dokument źródłowy: Polska 2030 – „Trzecia fala nowoczesności, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju”

Polska jest państwem o umiarkowanym terytorialnym zróżnicowaniu rozwoju, ale – podobnie jak w niemal całej Europie – nierówności wzrastają.

Oprócz tradycyjnych osi zróżnicowania poziomu życia, które przebiegają: między miastami a obszarami wiejskimi oraz między wschodem a zachodem kraju, znaczenia nabierają nowe wymiary nierówności.

Dynamicznie rośnie przewaga dużych ośrodków miejskich nad regionami peryferyjnymi.

Dokumenty strategiczne (2)

- Dlaczego rośnie przewaga dużych ośrodków miejskich nad regionami peryferyjnymi ?

-W procesie transformacji gospodarczej *„wyłonili się liderzy nowych przewag konkurencyjnych. Wykorzystując kapitał intelektualny, gotowość do mobilności i adaptacyjności oraz dynamizm młodego pokolenia, metropolie rozwijają się w zgodzie z nowoczesnymi paradygmatami i z powodzeniem konkurują z innymi aglomeracjami europejskimi*.”*

***Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów:**
http://zds.kprm.gov.pl/sites/default/files/10-03-03_podsumowanie_raportu_pl2030_0.pdf

Dokumenty strategiczne (3)

Fałszywy dylemat : „solidarność z regionami słabszymi (ang. equity) albo wspieranie najbardziej dynamicznych obszarów (ang. efficiency).”

Szansa relatywnie słabszych obszarów nie polega na doraźnej pomocy w ramach polityki redystrybucji, ale przede wszystkim na uczestniczeniu w sukcesie najsilniejszych obszarów poprzez budowanie i odpowiednie wykorzystywanie własnego potencjału rozwojowego.

Główne wyzwanie dla długookresowej polityki rozwoju dotyczy więc wspierania najbardziej dynamicznych obszarów oraz wyrównywania szans rozwojowych obszarów słabszych poprzez rozwijanie i kreowanie ich potencjałów, przy jednoczesnej zintegrowanej, efektywnej poprawie powiązań obszarów słabszych z liderami rozwoju.

Potencjał innowacyjny OMW i jego wpływ na rozwój regionu

Mazowsze charakteryzuje silna koncentracja przedsiębiorstw przejawiających cechy innowacyjne oraz silna koncentracja jednostek naukowych i pozostałych instytucji systemu innowacji.

Silna koncentracja wynika z dobrej infrastruktury, zaplecza akademickiego, wysokiej jakości kapitału ludzkiego oraz łatwej dostępności komunikacyjnej.

Warto zwrócić uwagę, że liczba firm innowacyjnych w Warszawie jest po części wysoka dlatego, że wiele przedsiębiorstw jest tu formalnie zarejestrowanych natomiast działalność produkcyjną i badawczą prowadzi gdzie indziej.

Mazowsze.
serce Polski

Lokalizacja jednostek naukowych na Mazowszu

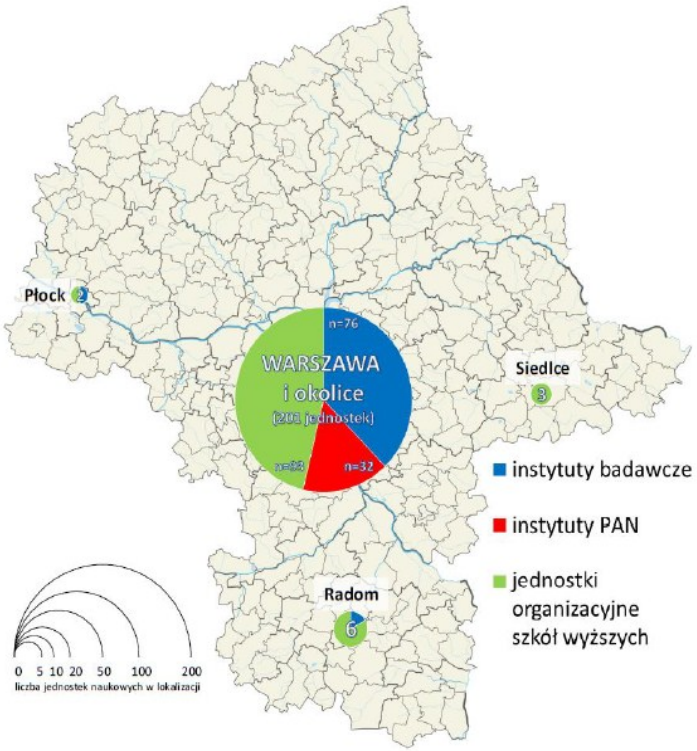

Tabela 6. Lokalizacja jednostek naukowych w obrębie województwa mazowieckiego

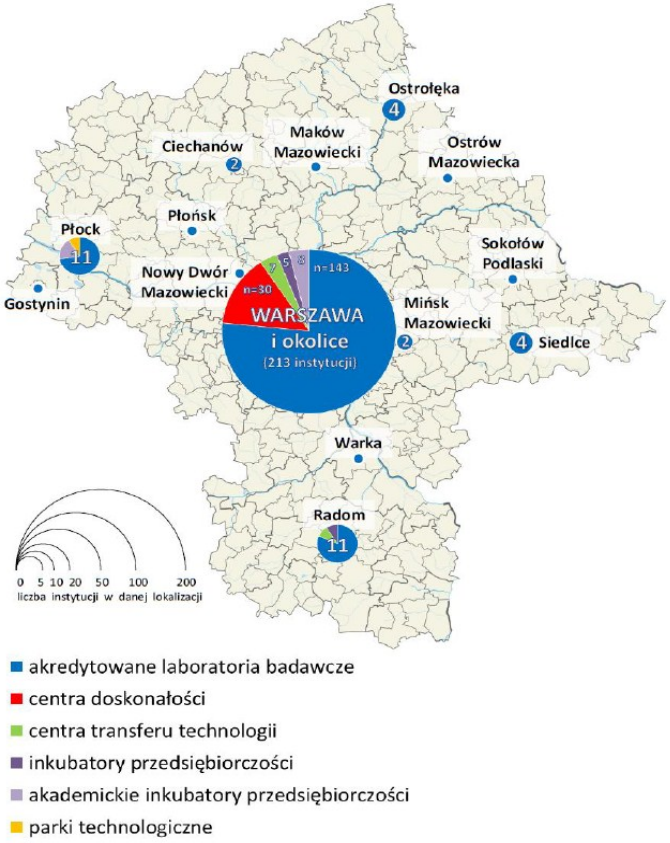
Lokalizacja	instytut badawczy	instytut PAN	szkoła wyższa	Razem
Warszawa	64	29	93	186
Radom	1		5	6
Siedlce			3	3
Otwock - Świerk	2			2
Płock	1		1	2
Błonie	1			1
Dziekanów Leśny		1		1
Falenty	1			1
Jabłonna		1		1
Jastrzębiec		1		1
Józefów	1			1
Kobyłka	1			1
Pruszków	1			1
Raszyn	1			1
Sękocin Stary	1			1
Sulejówek	1			1
Zegrze	1			1
Zielonka	1			1
Razem	78	32	102	212

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Dane za : „Analiza działalności B+R w regionie Mazowsza”, PSDB Sp. z o.o. 2013

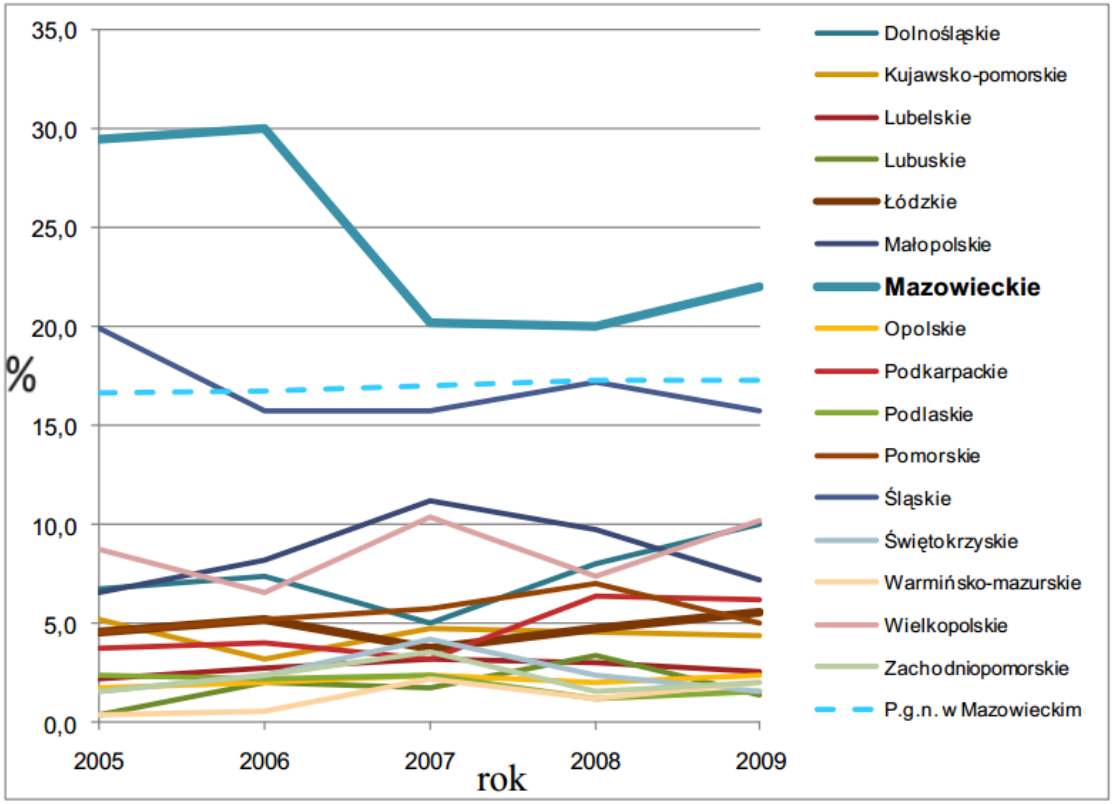
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Lokalizacja pozostałych instytucji systemu innowacji na Mazowszu

Dane za: „Analiza działalności B+R w regionie Mazowsza", PSDB Sp. z o.o. 2013

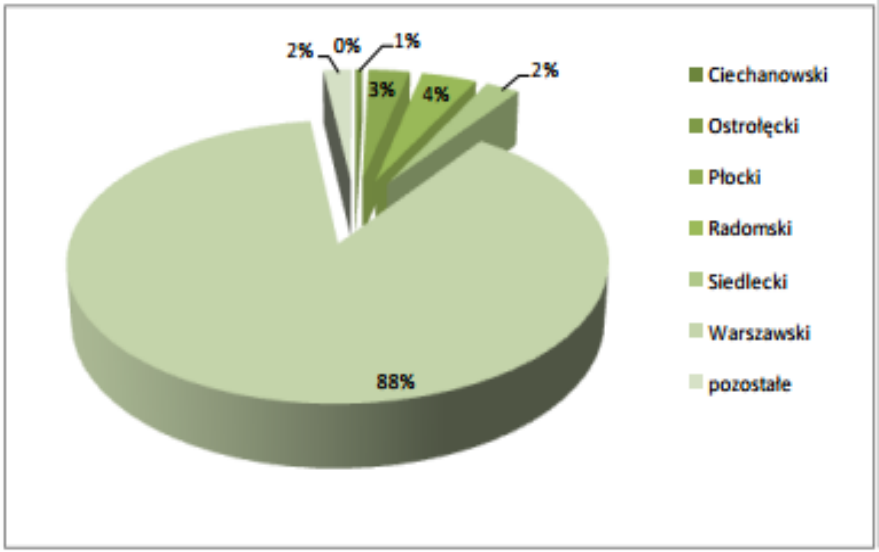
Podział przedsiębiorstw innowacyjnych między województwa w Polsce w latach 2005-2009

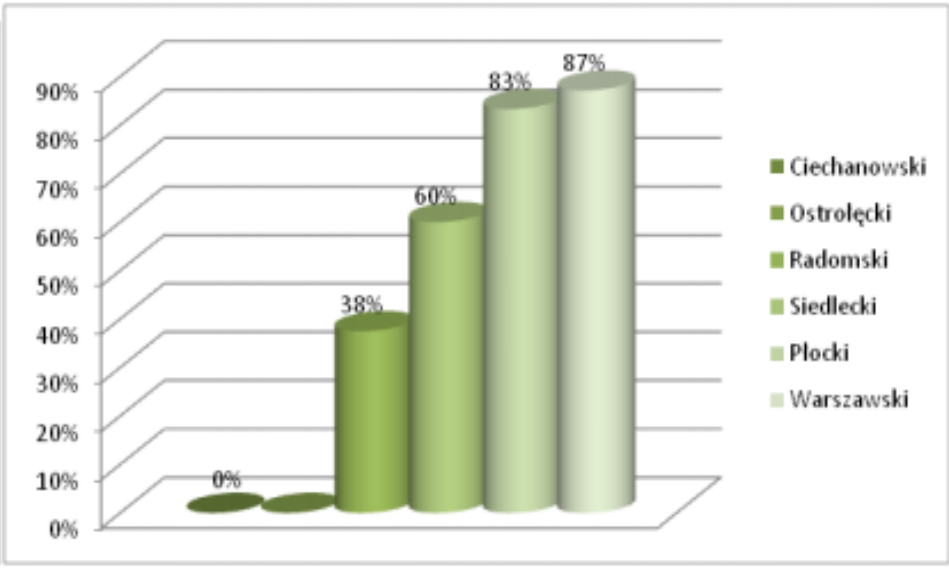

Aż 103 przedsiębiorstwa ujęte w rankingu miały swoją siedzibę w woj. mazowieckim, przy ogólnej liczbie 500 klasyfikowanych przedsiębiorstw.

Dane za: T. Baczko „Raport o innowacyjności woj. mazowieckiego" – INE PAN 2010

Podział firm innowacyjnych na Mazowszu pomiędzy główne miasta w województwie

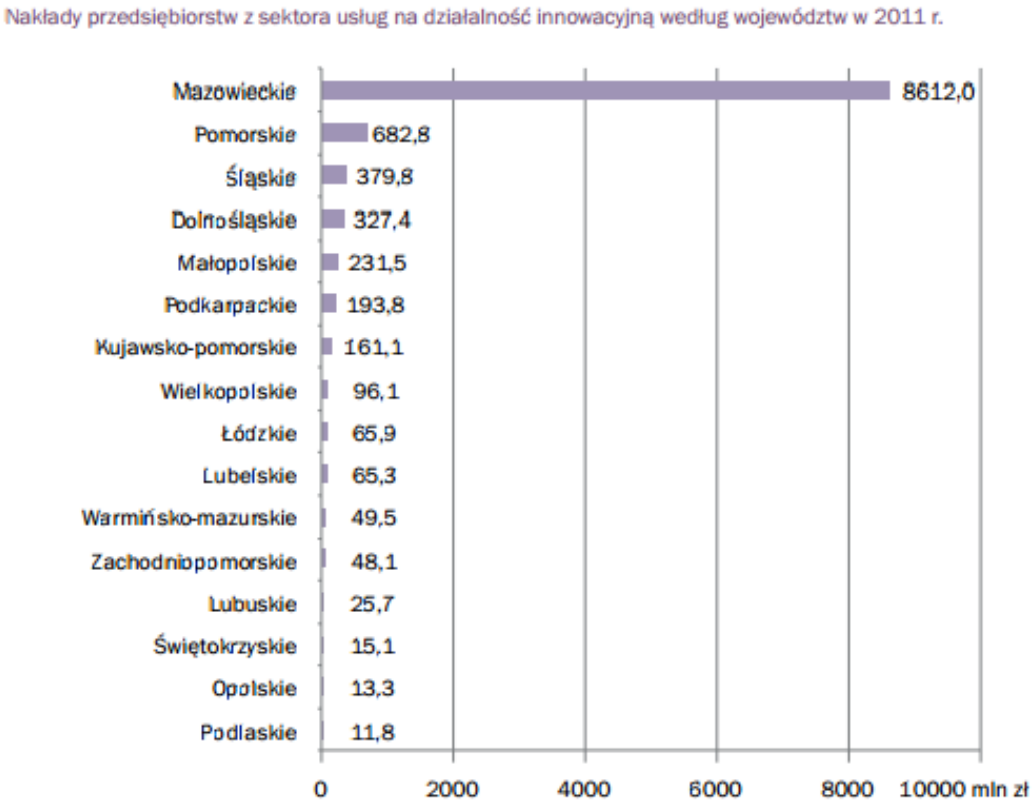

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Dane za: T. Baczko „Raport o innowacyjności woj. mazowieckiego" – INE PAN 2010

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

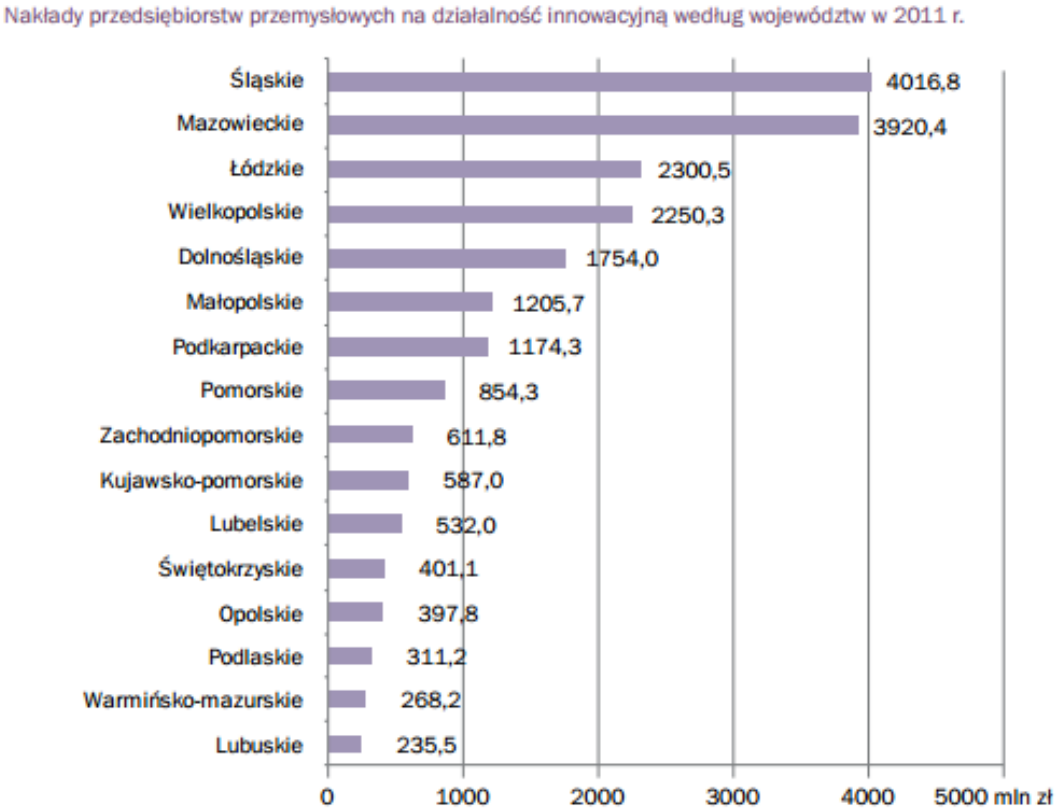
Szanse dla wykorzystania potencjału OMW dla rozwoju Mazowsza (1)

Nakłady przedsiębiorstw sektora usług z Mazowsza były większe niż nakłady przedsiębiorstw ze wszystkich pozostałych województw.

Dane za: „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach „2009-2011”, GUS

Szanse dla wykorzystania potencjału OMW dla rozwoju Mazowsza (2)

Nakłady przedsiębiorstw sektora przemysłowego były na Mazowszu dwa razy mniejsze niż nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z sektora usług.

Dane za: „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach „2009-2011”, GUS

Szanse dla wykorzystania potencjału OMW dla rozwoju Mazowsza (3)

Podobne branże w OMW oraz w pozostałej części Mazowsza osiągają wysoki poziom przychodów z innowacji produktowych oraz charakteryzują się wysokim stopniem nowości wdrażanych produktów.

Do takich branż należą podmioty prowadzące działalność w takich sekcjach PKD jak: komunikacja i informacja, opieka zdrowotna, działalność związana z kulturą rekreacją i sportem, działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią.

Problemy w wykorzystaniu potencjału OMW dla rozwoju Mazowsza (1)

Sektor wiedzy obejmuje takie rodzaje działalności gospodarczej jak:

-reklama,
-usługi informatyczne i telekomunikacyjne (ICT),
-usługi/pośrednictwo finansowe,
-działalność B+R,
-usługi prawne i inne usługi dla biznesu (np. konsulting, badania rynku).

Problemy w wykorzystaniu potencjału OMW dla rozwoju Mazowsza (2)

Tabela 40. Rola w rozwoju firmy wielkości ośrodka, w którym zlokalizowana jest firma, w opinii respondentów

Branża	Czy WIELKOŚĆ OŚRODKA w którym zlokalizowana jest firma jest:			
	czynnikiem rozwoju firmy	barierą rozwoju firmy	nie ma wpływu na rozwój firmy	nie wiem
reklamowa	59%	3%	29%	9%
usługi informatyczne i telekomunikacyjne (ICT)	62%	0%	33%	5%
usługi/pośrednictwo finansowe	72%	3%	14%	10%
usługi prawne	88%	0%	13%	0%
usługi konsultingowe	74%	0%	17%	9%
usługi badania rynku	67%	0%	22%	11%
sektor badawczo-rozwojowy	48%	9%	39%	4%
inna	58%	0%	28%	14%
Ogółem	*64%*	*2%*	*25%*	*9%*

Źródło: badanie CATI [n=266]

Dane za: „Analiza sektorów wiedzy w regionie Mazowsza w kontekście smart specialization”, PSDB Sp. z o.o.

Problemy w wykorzystaniu potencjału OMW dla rozwoju Mazowsza (3)

Tabela 41. Rola w rozwoju firmy lokalizacji firmy w stolicy lub jej pobliżu w opinii respondentów

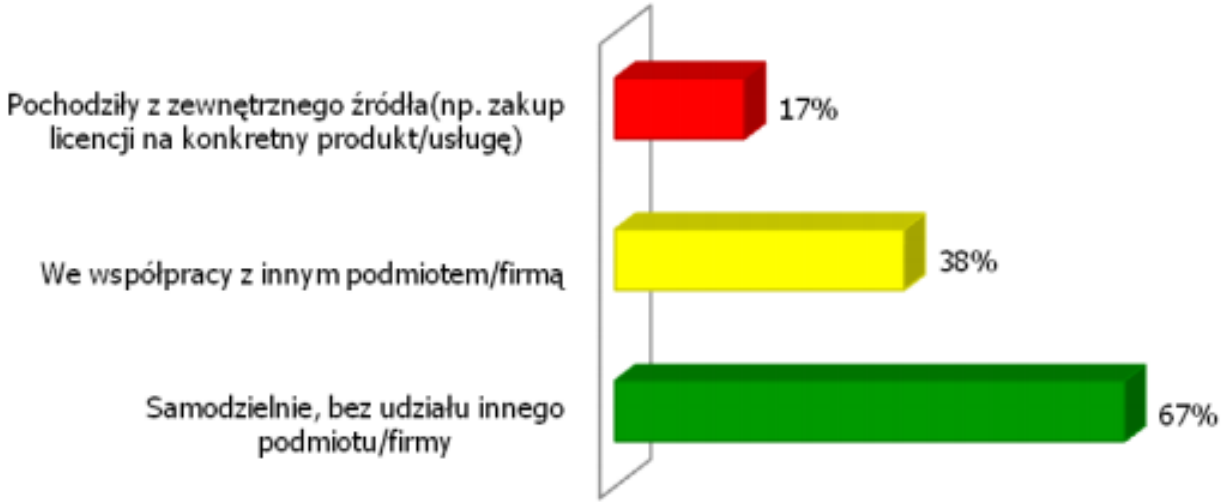
Branża	Czy LOKALIZACJA FIRMY w stolicy lub jej pobliżu jest:				
	czynnikiem rozwoju firmy	barierą rozwoju firmy	nie ma wpływu na rozwój firmy	nasza firma nie jest zlokalizowana w pobliżu stolicy	nie wiem
reklamowa	56%	0%	12%	12%	21%
usługi informatyczne i telekomunikacyjne (ICT)	56%	0%	23%	10%	10%
usługi/pośrednictwo finansowe	76%	3%	10%	0%	10%
usługi prawne	79%	8%	4%	0%	8%
usługi konsultingowe	71%	0%	9%	6%	14%
usługi badania rynku	56%	0%	22%	11%	11%
sektor badawczo-rozwojowy	57%	9%	17%	0%	17%
inna	58%	0%	14%	11%	17%
Ogółem	*62%*	*2%*	*14%*	*8%*	*15%*

Źródło: badanie CATI [n=266]

Dane za: „Analiza sektorów wiedzy w regionie Mazowsza w kontekście smart specialization” , PSDB Sp. z o.o.

Problemy w wykorzystaniu potencjału OMW dla rozwoju Mazowsza (4)

Sposób wprowadzenia nowych lub znacząco ulepszonych produktów do oferty [N=151]

Dane za: „Analiza sektorów wiedzy w regionie Mazowsza w kontekście smart specialization” , PSDB Sp. z o.o.

Plan prezentacji

- Pojęcie potencjału innowacyjnego.
- Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW) – podstawowa charakterystyka.
- Wykorzystanie potencjału OMW jako czynnika rozwoju Mazowsza.
- **Rola potencjału innowacyjnego obszarów wiejskich.**

Potencjał innowacyjny obszarów wiejskich

Dokument źródłowy: „Badanie potencjału innowacyjnego obszarów wiejskich regionu Mazowsza”

Badanie prowadzone było przy użyciu takich technik jak:
-Desk research,
-CATI [N=400],
-panel ekspertów reprezentujących UMWM oraz Fundację MSP,
-IDI z pracownikami UMWM, Instytutu Wsi i Rolnictwa SGGW.

Badanie było w szczególności skoncentrowane na innowacyjności sektora rolno-spożywczego.

Innowacje w przedsiębiorstwach

Tabela 59. Przedsiębiorstwa innowacyjne w zakresie innowacji produktowych i procesowych w produkcji artykułów spożywczych (w % ogółu przedsiębiorstw)

Przedsiębiorstwa innowacyjne	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem, w tym:	33,1%	28,0%	34,4%	31,0%	–
– nowe lub istotnie ulepszone produkty	28,9%	24,3%	26,8%	22,1%	–
– nowe lub istotnie ulepszone procesy	26,4%	19,6%	23,9%	23,0%	–

Źródło: Rocznik statystyczny województwa mazowieckiego, Urząd Statystyczny w Warszawie (2008–2012).

Najczęściej wdrażane innowacje:

-kupno nowych środków transportu, maszyn, technologii,
-komputeryzacja przedsiębiorstwa (automatyzacja produkcji),
-innowacje w zakresie jakości,
-innowacje w zakresie szkoleń pracowników,
-innowacje produktowe (np. stosowanie nowych odmian i gatunków w produkcji rolnej);

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Dane za: „Badanie potencjału innowacyjnego obszarów wiejskich regionu Mazowsza".

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Główne bariery dla innowacyjności obszarów wiejskich

- Zdolność do tworzenia na obszarach wiejskich nowych produktów lub idei, które przez naśladownictwo zostają upowszechnione w praktyce i świadczą o konkurencyjności, jest ściśle warunkowana jakością kapitału ludzkiego i przedsiębiorczością.
- Ograniczony potencjał finansowy.
- Ograniczona tolerancja ryzyka w działalności gospodarczej.
- Konieczność zapewnienia wsparcia doradczego, organizacyjnego oraz finansowego dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarach wiejskich.

Szanse dla rozwoju innowacyjności na obszarach wiejskich (1)

(1)Tworzenie klastrów innowacyjnych
Projekt „Klaster Innowacji w Agrobiznesie" prowadzony przez SGGW (http://klaster.sggw.pl/).

Celem projektu jest transfer wiedzy do szeroko pojętego biznesu (science to business – S2B), zwiększenie efektywności transferu technologii i wiedzy pomiędzy uczestnikami klastra, a w rezultacie wzrost potencjału innowacyjnego Mazowsza.

Szanse dla rozwoju innowacyjności na obszarach wiejskich (2)

(2) Odnawialne źródła energii (np. biogaz rolniczy)

- Polska w ramach „Pakietu klimatyczno-energetycznego 3x20" zobowiązała się do wykorzystania 15 % udziału OZE w zużyciu energii ogółem do roku 2020.
- Rozwinięty na Mazowszu kompleks rolno-spożywczy generuje znaczne ilości odpadów, które mogą być wykorzystane przy produkcji energii.

Szanse dla rozwoju innowacyjności na obszarach wiejskich (2)

Dynamika produkcji energii z biogazu rolniczego od 2011 roku

Tabela 2 Produkcja biogazu rolniczego, energii elektrycznej i ciepła z biogazu rolniczego w latach 2011-2012 oraz w I półroczu 2013 r. *(stan na dzień 30 września 2013 r.)*

Okres wytwarzania	Ilość wytworzonego biogazu rolniczego *[w mln m^3]*	Ilość energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego *[w GWh]*	Ilość ciepła wytworzonego z biogazu rolniczego *[w GWh]*
2011 r.	36,65	73,43	82,63
2012 r.	73,15	141,80	160,13
I półrocze 2013 r.	52,53	106,80	121,54

Dane za: Agencja Rynku Rolnego:
http://www.arr.gov.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=51&Itemid=71

Szanse dla rozwoju innowacyjności na obszarach wiejskich (3)

(3) Rolnictwo ekologiczne

•Na koniec 2011 roku uprawy ekologiczne zajmowały w Polsce powierzchnię 605 tyś. ha, w tym na Mazowszu prawie 50 tyś. ha.

•Rozwój rolnictwa ekologicznego ułatwia bliskość OMW , który jest chłonnym rynkiem zbytu.

•Głównym wyzwaniem dla tego sektora jest stworzenie efektywnych kanałów dystrybucji zarówno w skali regionu jak i w skali międzynarodowej.

Mazowsze.
serce Polski

Dziękuję za uwagę!

Kontakt: Marcin Szcześniak,
E-mail: marcinszczesniak@yahoo.pl.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY